

О.Г. Пенькова

ЦІЛІ ТА ПРІОРИТЕТИ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

У статті розглянуто вимоги і підходи до визначення цілей і пріоритетів стратегічного планування розвитку економіки. Показано способи формулювання цілей, наведено приклади їх декомпозиції.

Ключові слова: стратегічне планування, стратегія соціально-економічного розвитку, система стратегічних пріоритетів розвитку економіки, декомпозиція цілей розвитку країни.

Рис. 2. Літ. 10.

О.Г. Пенькова

ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТЫ СТРАТЕГИЧЕСКОГО ПЛАНИРОВАНИЯ РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ

В статье рассматриваются требования и подходы к формулированию целей и приоритетов стратегического планирования развития экономики. Показаны способы формулирования целей, приведены примеры их декомпозиции.

Ключевые слова: стратегическое планирование, стратегия социально-экономического развития, система стратегических приоритетов развития экономики, декомпозиция целей развития страны.

O.G. Penkova

GOALS AND PRIORITIES IN STRATEGIC PLANNING OF ECONOMIC DEVELOPMENT

The article considers requirements and approaches to setting of the goals and priorities in strategic planning of economic development. Techniques of formulating the goals are demonstrated, examples of their decomposition are provided.

Keywords: strategic planning; strategy of socioeconomic development; system of strategic priorities in the economic development; decomposition of the goals of a country's development.

Постановка проблеми. Стратегія соціально-економічного розвитку у теперішній час стає обов'язковим елементом системи управління для будь-якої цивілізованої країни. Дослідники та спеціалісти майже єдині в тому, що в Україні немає адекватної та чітко сформульованої економічної стратегії. Відповідно, інвестиційна та інноваційна активність вітчизняної економіки залишається низькою, галузева структура — незбалансованою, вихід з кризового стану затримується. Більшість учених-економістів і практиків визнає відсутність послідовної стратегії переходу від індустріальної до постіндустріальної моделей розвитку, дієвої політики посилення конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників.

В Україні існує низка галузевих, міжгалузевих, територіальних та інших програмних документів довгострокового характеру, розроблених у різні часи, неузгоджених між собою за пропонованими заходами, що створює певні складності у визначенні завдань та, відповідно, ускладнює стратегічне і бюджетне планування. Особливою проблемою у цій справі є визначення цілей і пріоритетів довгострокового розвитку.

© О.Г. Пенькова, 2010

Історія свідчить, що вихід з будь-якої кризи, докорінні перетворення політичної та соціально-економічної сфер суспільства дають необхідний ефект лише за наявності науково обґрунтованої стратегії, а в її складі — науково обґрунтованих цілей, що відображали б об'єктивні реалії та виклики часу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми засвідчив, що на необхідності формування системи стратегічних пріоритетів розвитку української економіки наголошують у своїх працях вітчизняні дослідники. Зокрема, питанням адаптації національних економічних стратегій до викликів глобалізації присвячено низку праць О.Г. Білоруса [2; 3; 5], основні напрями державного регулювання економічної системи при реалізації стратегії ринкових перетворень висвітлені в дослідженні [6], сутність і методологія розроблення економічної стратегії держави розкрита в праці Я.А. Жаліла [7], цілі та пріоритети соціально-економічного розвитку України розроблялися С.Г. Бабенком [10], Я.Б. Базилієм [10], Б.В. Буркинським [10], А.С. Гальчинським [8; 10], В.М. Гейцем [8; 10], А.К. Кінахом [8; 9], В.К. Семиноженком [8].

Невирішена раніше частина загальної проблеми. Попри наявність значної кількості результатів наукових досліджень з проблематики визначення цілей і пріоритетів розвитку вітчизняної економіки на довгостроковий період практика стратегічного планування загальнодержавного та регіонального рівня вказує на наявність плутанини між цілями і пріоритетами, а також на підміну понять (як мета формулюється спосіб її досягнення). Така ситуація зумовлена відсутністю праць з методології цілепокладання в процесі стратегічного планування розвитку економіки.

Метою дослідження є обґрунтування алгоритму цілепокладання стратегічних цілей і пріоритетів розвитку соціально-економічної системи країни на основі узагальнення вітчизняного і зарубіжного досвіду стратегічного планування.

Основні результати дослідження. Визначення цілей є одним з конструктивних елементів системи стратегічного планування поряд з принципами, сферами, об'єктами, формами та засобами впливу держави. Цілі, на які спрямоване стратегічне планування, на кожному історичному етапі залежать від багатьох обставин

Під **метою** розвитку соціально-економічної системи країни розуміється бажаний її стан, узгоджений з потребами, об'єктивними законами розвитку, початковим станом, реальними умовами і ресурсними можливостями.

Теорія і практика стратегічного планування виділяє такі способи формулювання цілей: у вигляді показників і завдань з розвитку провідних ланок народного господарства; у вигляді кінцевих результатів; у вигляді економіко-математичних критеріїв [1, 3–14].

Формулювання цілей планування у вигляді виділення провідних ланок широко практикується у стратегічному плануванні. Провідними ланками народного господарства вважаються електроенергетика, паливна промисловість і машинобудування. З визначення обсягу виробництва продукції цих галузей зазвичай починається складання плану.

Планування на основі виділення провідних ланок дозволяє спрямувати розробку плану на більш інтенсивний розвиток ключових на даний момент га-

лузей економіки. Це дозволяє усунути намічені диспропорції в розвитку економіки, намітити високі темпи росту найважливіших галузей і сприяє підтягиванню інших галузей до рівня ключових. Основними недоліками цього способу є обмежена сфера застосування і труднощі в забезпеченні пропорційного розвитку галузей, які не відносяться до ключових.

Формулювання цілей у вигляді кінцевих результатів є одним з напрямків удосконалення планування. Необхідність переходу до планування за кінцевими результатами господарювання викликана тим, що валові показники мають істотні недоліки. Так, валовий випуск у своєму складі містить проміжні продукти, які надалі споживаються в інших галузях, а також усередині однієї галузі. Природно, що сумарний кінцевий ефект тим вищий, чим більший обсяг продукції, яка надходить безпосередньо споживачеві. Якщо на нього не орієнтують показники обсягу виробництва (як у випадку застосування показників валової або товарної продукції), то планові завдання можуть виконуватися за рахунок збільшення обсягу проміжної продукції (частки матеріальних витрат).

Кінцеві результати економічної діяльності за певний період часу більш об'єктивно характеризує чистий продукт суспільства, що у грошовому виразі являє собою додану вартість. У підсумку виробництво повинне орієнтуватися на задоволення потреб, відбитих у прогресивних показниках. Тоді кінцевими результатами суспільної праці на рівні національного господарства є валовий внутрішній продукт, у галузях – валова додана вартість, на підприємствах і в об'єднаннях – реалізована продукція.

Економіко-математичні критерії оптимізації – це показники, що характеризують цілі розвитку системи, які спрямовують її на досягнення екстремальних значень (максимального або мінімального) певного показника функціонування системи (її стану або характеру поведінки).

Як критерії оптимальності можуть використовуватися різні показники. Тому обґрунтування критерію оптимальності є важливим питанням планування економічного розвитку.

На основі аналізу переваг і недоліків різних критеріїв оптимальності перевагу надають максимуму валового внутрішнього продукту, хоча і він не позбавлений певних недоліків, зокрема, через дефекти ціноутворення. Головною його перевагою є те, що такий критерій погоджується з орієнтацією діяльності на кінцеві результати, розширюючи при цьому можливості даного способу формулювання цілей стратегічного планування в частині максимізації величини кінцевих результатів.

Важливе значення для України має досвід зарубіжних країн щодо визначення цілей і пріоритетів стратегічного планування.

Так, у *Німеччині* стратегія економічних і соціальних перетворень знайшла відображення у прийнятій в 2004 р. федеральним урядом Німеччини «Програмі 2010» (Agenda 2010). Головне завдання реалізації програми полягало у покращенні в середньостроковій перспективі, тобто до 2010 р., позицій Німеччини в усіх майбутніх критичних сферах і досягнення в 2010 р. лідируючих позицій як за економічними потужностями, так і в освіті та наукових дослідженнях [4].

З 8 програмних завдань 6 безпосередньо спрямовані на вирішення соціальних проблем. Загальний зміст поставлених завдань також передбачає забезпечення соціального розвитку з урахуванням питань національної безпеки та розвитку інноваційного потенціалу [4].

В *Австрії* стратегічні напрями соціально-економічного розвитку визначені Програмою федерального уряду, яка принята у 2002 році. Програмою визначено 22 основних напрями (цілі) реалізації соціально-економічних перетворень: за кожним розділом програми визначені основні цілі, для більшості з яких виділено цілі другого рівня, що визначають напрями реалізації соціально-економічної стратегії та політики. Щодо деталізації стратегічних програмних напрямів програма австрійського уряду є однією з кращих. В ній сформульовані якісні і кількісні критерії, визначені чіткі терміни їх досягнення. Період стратегічного планування складає 7 років, виконання програми розраховане до 2010 року [4].

Урядом Австрії забезпечується повне і всеохоплююче врахування соціальних пріоритетів у процесі стратегічного планування соціально-економічного розвитку, про що свідчить ретельно продумана деталізація урядових стратегічних програмних документів та розроблені якісні і кількісні критерії досягнення поставлених цілей [4].

На особливу увагу заслуговує розроблена урядом *Шотландії* стратегія соціальних та економічних перетворень «Працюємо разом для Шотландії» [4].

За кожним із 14 підрозділів програми визначені основні цілі, що декомпановані до цілей другого рівня, які сукупно визначають напрями реалізації соціально-економічної стратегії та політики. Така побудова стратегічного документу дає можливість, по-перше, чітко визначити параметри соціально-економічного розвитку, яких необхідно досягти, по-друге, висвітлити різницю між поточним і перспективним станом усіх складових соціально-економічного розвитку країни, по-третє, чітко відстежувати ефективність політики уряду щодо досягнення поставлених цілей на основі визначених цільових показників [4].

Стратегія сталого розвитку *Великої Британії* має 7 розділів, лише резюме викладено на 14 сторінках. Стратегія передбачає новий підхід, що базується на екологічних принципах і пріоритетах безперервного покращення результативності використання ресурсів; вплив на структуру споживання; нових зобов'язаннях щодо закупок держсектором; підтримці інновацій; партнерстві з бізнесом; скороченні відходів та їх використання як ресурсів, пріоритетному розвитку безпечної енергетики, мінімізації екологічних впливів виробництва на навколишнє природне середовище [4].

Стратегічний документ уряду *Росії* (як і уряду Японії) містить поділ на соціальну та економічну стратегію, тоді як, наприклад, у документі уряду Норвегії не існує такого чіткого розмежування [4].

У підсумку слід зазначити, що *головною метою розвинутих країн* є перетворення країни на конкурентоспроможну та динамічну державу, на простір економіки, заснованої на знаннях. Загальними цілями є:

- економічне зростання;
- соціальна орієнтація;

- захист навколишнього середовища.

У більшості випадків серед *пріоритетів* визначають:

- удосконалення політики у сфері зайнятості;
- сприяння розвитку малих і середніх підприємств;
- збільшення видатків на вищу освіту, НДДКР та інновації;
- стабільне та довгострокове забезпечення енергоресурсами;
- інвестування в людський капітал;
- збільшення досліджень, розробок й інновацій;
- більшу динамічність бізнес-середовища: менше паперової тяганини і легкий доступ до кредитів, особливо для малих і середніх підприємств;
- зменшення екологічного впливу економічного зростання за рахунок енергозбереження та розвитку нових, екологічно чистих технологій («зелена» економіка).

Зарубіжний досвід і вітчизняні наукові доробки надають можливість сформулювати загальні підходи до формування цілей і пріоритетів стратегічного планування для умов України у такому вигляді.

1. Для відображення цілей розвитку країни має бути використаний комплексний підхід, тобто створено *систему цілей*.

Система цілей соціально-економічного розвитку країни на довгостроковий період подається у вигляді дерева цілей: перший рівень – загальнонаціональні цілі розвитку; другий рівень – цілі розвитку за основними стратегічними напрямками (пріоритетними сферами), які конкретизують загальнонаціональну цілі (довгостроковий період); третій рівень – цілі розвитку кожного окремого стратегічного напрямку (середньостроковий період).

Цілі одного рівня повинні відповідати таким *вимогам*: несуперечливість, рівнозначність, повнота, відповідність потребам, перспективність, досяжність.

Процедура побудови системи стратегічних цілей повинна враховувати такі основоположні моменти:

- цілі другого рівня повинні охоплювати весь спектр напрямів діяльності держави;
- на кожному рівні декомпозиції необхідно провести перевірку цілей на несуперечливість і повноту охоплення проблеми;
- проводити декомпозицію цілей до рівня конкретних задач, пов'язаних з конкретними інструментами їх реалізації з урахуванням ресурсних обмежень;
- визначення цільових показників (індикаторів досягнення поставлених цілей), на основі яких можливо провести перевірку рівня досягнення кожної з поставлених цілей;
- вибір остаточної кількості пріоритетних цілей на основі заздалегідь сформульованого критерію.

Система цілей повинна відповідати таким вимогам:

- бути збалансованою (цілі одного рівня повинні бути такими, які сумісно реалізуються, при цьому мета кожного рівня дорівнює сумі підцілей наступного рівня: $\sum n = \sum (n + 1)$, де n – рівень декомпозиції);
- не містити суперечливих і взаємовиключних цілей;

- повноти охоплення (повністю охоплювати весь спектр проблем, що необхідно вирішити для досягнення загальнонаціональних цілей);
- відповідати потребам суспільства та реальним функціям держави;
- бути досяжною за часом та ресурсами;
- відбивати перспективи, вектор розвитку економіки та соціальної сфери;
- ступінь досягнення цільових показників повинен реалістично характеризувати ступінь досягнення цілі.

2. Визначення загальнонаціональних стратегічних цілей розвитку соціально-економічної системи країни повинне ґрунтуватися на комбінації основних чотирьох підходів до розробки системи цілей:

- визначення цілей шляхом моделювання;
- формування цілей, виходячи з наявних проблем;
- встановлення цілей з урахуванням національних інтересів;
- визначення цілей експертним шляхом.

Кількість загальнонаціональних цілей довгострокового розвитку країни повинна бути обмежена – від однієї до п'яти.

Цілі першого рівня (загальнонаціональні) повинні відбивати найбільш загальне бачення кінцевого стану розвитку країни. Вони можуть включати: цілі управління (модернізація економічних і соціальних інститутів); соціально-економічні цілі (підвищення економічного, наукового, технологічного та інших потенціалів); соціальні (якісні перетворення рівня та способу життя громадян); безпекові (запобігання загрозам сталому розвитку країни).

Для економіки України необхідно виділити загальнонаціональні цілі, які б відповідали ринковому механізму господарювання та узгоджувалися із загальноцивілізаційним вектором розвитку світу.

3. Цілі розвитку за пріоритетними напрямками. При проведенні декомпозиції стратегічних цілей першого рівня необхідно чітко визначити галузі чи сфери (пріоритетні напрями), зміни в яких сприятимуть досягненню загальнонаціональних цілей розвитку. Необхідний результат таких змін за галузями чи сферами є пріоритетними цілями другого рівня. Процедура виділення пріоритетних цілей має якісний аналітичний характер. За формою – це ітеративний процес за участю експертів. Процес визначення та відбору пріоритетних цілей повинен спиратися на критерії відбору. Такими критеріями можуть бути: **прямий зв'язок із загальнонаціональною метою** (об'єктивна необхідність змін для досягнення загальнонаціональної цілі); **ступінь впливу на економічні та соціальні процеси тощо.**

Усі пріоритетні напрями, в межах яких конкретизуються довгострокові загальнонаціональні цілі розвитку, поділяються на:

- економічні (основні цілі: розв'язання існуючих проблем, підвищення ефективності та якісних характеристик галузей і секторів економіки, економічних процесів, забезпечення ресурсозбереження, створення нових виробництв, розвиток виробничої кооперації тощо).
- наукові (основні цілі: забезпечення виконання фундаментальних досліджень у галузі природничих, суспільних і технічних наук);

- науково-технічні (основні цілі: створення принципово нових і вдосконалення існуючих технологій, засобів виробництва, матеріалів, іншої наукової, інноваційної та конкурентоспроможної продукції);

- соціальні (основні цілі: підвищення рівня та якості життя, посилення соціального захисту населення, поліпшення умов праці, розвиток охорони здоров'я та освіти);

- національно-культурні (основні цілі: збереження національно-культурної спадщини, задоволення інтелектуальних і духовних потреб людини);

- екологічні (основні цілі: охорона навколишнього середовища, запобігання катастрофам екологічного характеру та ліквідація їх наслідків).

Формулювання пріоритетних цілей повинно бути лаконічним, зрозумілим та не містити:

- понять і висловів, які припускають довільне чи неоднозначне тлумачення;
- посилення на інші цілі, задачі або результати, що є наслідком досягнення самої мети;

- опису шляхів, засобів і методів досягнення цілей.

4. Цілі розвитку кожного окремого стратегічного напрямку визначаються шляхом декомпозиції із застосуванням доповнюючого підходу («і – і»). Диференціація стратегічної цілі можлива із застосуванням семантичного підходу (за принципом «ціле – частина»), таксономічного підходу («рід – вид»), системного підходу («система – підсистема»). Сукупність цілей розвитку кожного стратегічного напрямку повинна відповідати двом умовам: необхідність (без досягнення мети цього рівня неможливо досягти мети вищого рівня) і достатність (досягнення всіх цілей цього рівня є достатньою умовою досягнення цілей вищого рівня). Цілі цього рівня мають бути представлені як серія поетапних завдань, які визначають більш конкретні завдання, що згодом можуть бути розкладені на програми дій в галузевому та регіональному розрізах. При цьому варто враховувати наявні взаємозв'язки та взаємозалежності між окремими цілями різних стратегічних напрямків.

Для кожної з визначених цілей розвитку за стратегічними напрямами необхідно:

- обґрунтування;
- опис заходів, які передбачаються для її досягнення за етапами;
- визначити необхідні ресурси;
- обґрунтування тривалості досягнення;
- визначити інструменти і процедури реалізації;
- встановити систему індикаторів (критеріїв) досягнення цілі.

5. Для кожного з рівнів цілей необхідно встановити середньострокові та довгострокові **цільові індикатори** (показники або оцінки), які характеризують ступінь досягнення загальнонаціональної мети розвитку.

Цільові індикатори стратегічних цілей повинні відповідати таким критеріям:

- адекватність (повинні характеризувати ступінь досягнення стратегічної мети);
- достовірність (спосіб збору і обробки інформації повинен припускати можливість перевірки точності отриманих даних);

- однозначність (визначення індикатора повинне забезпечувати однакове розуміння сутності характеристики, тому варто уникати занадто складних показників і оцінок).

Для кожного з цільових індикаторів повинні бути наведені методики розрахунку (в разі необхідності) та джерела даних (Держкомстат, відомча інформація тощо).

6. Довгострокові цілі (пріоритети) України. Аналіз існуючого стану економіки України свідчить, що у довгостроковому періоді пріоритети розвитку першого рівня повинні забезпечити:

6.1. *Поєднання підвищення стандартів життя* за рахунок зростання продуктивності праці та зниження непродуктивних витрат.

6.2. *Модернізацію економіки* з переходом до сталого економічного зростання шляхом кардинального підвищення інноваційної складової розвитку та модернізації виробництва.

6.3. *Створення сприятливого інвестиційного клімату* для залучення вітчизняних та іноземних інвестицій, насамперед у реальний сектор економіки.

6.4. *Раціоналізація структури економіки*, яка сприятиме збільшенню частки високотехнологічних виробництв, у тому числі в агропромисловому комплексі.

7. Умовні приклади декомпозиції стратегічних цілей. У випадку прийняття як програмної мети «Підвищення якості життя населення» можна визначити загальнонаціональні цілі (рис. 1).

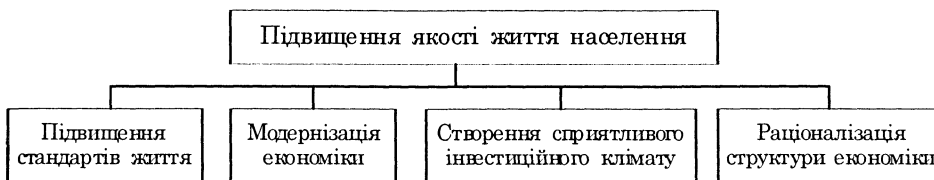

Рис. 1. Схема декомпозиції першого рівня загальнонаціональних цілей, авторська розробка

Як приклад на рис. 2 показана декомпозиція загальнонаціональної мети на цілі розвитку за пріоритетними напрямками, які деталізуються на цілі розвитку за кожним напрямком.

Подальша декомпозиція загальнонаціональної цілі «Підвищення стандартів життя населення», як приклад, повинна охоплювати чисельність і зайнятість населення, доходи населення, житлову проблему, пенсійну реформу, створення умов для підвищення конкурентоспроможності людини, розвиток громадянського суспільства, додержання екологічних стандартів тощо.

Передусім необхідно сконцентрувати свої зусилля на боротьбі з бідністю. Потрібно значно підвищити ефективність програм у сфері соціальної політики, переглянути існуючі механізми надання соціальної допомоги, створити умови для залучення бідних працездатних громадян в економічну діяльність, впровадити координацію діяльності всіх органів, які здійснюють надання житлових субсидій та інших форм соціальної допомоги на основі спільного планування і реалізації програм допомоги незаможним верствам населення, сприяти підвищенню внутрішньорегіональної й міжрегіональної мобільності працівників.

Рис. 2. Приклад схеми декомпозиції другого рівня загальнонаціональної мети, авторська розробка

Необхідно реформувати систему освіти, починаючи з дошкільної і закінчуючи професійною і вищою освітою шляхом удосконалення освітніх програм і стандартів, більшої орієнтації на потреби ринку праці, чіткого розмежування державних і приватних освітніх установ. Повинна бути проведена реструктуризація мережі освітніх організацій, упорядкована система бюджетного фінансування за рахунок впровадження освітніх кредитів і створення незалежної системи контролю якості.

У процесі реформування охорони здоров'я необхідно конкретизувати державні гарантії у цій сфері, відповідно до наявних ресурсів реорганізувати систему надання медичної допомоги за рахунок посилення ролі первинної медико-санітарної допомоги, задіяти систему обов'язкового медичного страхування, впровадити нові організаційно-правові форми медичних організацій, які сприятимуть більшій самостійності у використанні ресурсів і застосуванні нових методів оплати праці.

Під «*Модернізацією економіки*» слід розуміти подолання корупції, реформування системи управління, випереджаюче економічне зростання, орієнтацію на ефективне використання природних ресурсів, становлення України як транзитної держави, пріоритетний розвиток сільського господарства, стримування цін та інфляції, вдосконалення податкової системи, реформування грошово-бюджетної сфери, реформу відносин центру і регіонів тощо.

У багатьох випадках необхідне подальше скорочення надлишкових управлінських функцій, а також орієнтація на досягнення кінцевих результатів. У сфері вдосконалення управління повинні бути вирішені завдання, пов'язані зі створенням стимулів для залучення кваліфікованих працівників, а також підвищенням якості їхньої роботи, реформуванням системи соціального забезпечення. При цьому необхідно забезпечити реалізацію судової реформи і реформи правоохоронних органів.

Для розвитку конкуренції необхідно створювати й удосконалювати ринкові інститути, які забезпечують гнучкість і стабільність росту економіки та фінансових ринків, що забезпечують перетікання капіталів, а також розвиток несировинних секторів, малого бізнесу, стимулювання інновацій, підтримку конкурентних умов на ринках товарів і послуг. Великого значення набуває поліпшення підприємницького клімату і створення економічних стимулів та умов для підвищення привабливості переробних виробництв і сфери послуг.

Відповідно до пріоритету «*Створення сприятливого інвестиційного клімату*» слід передбачити задіяння інноваційної моделі розвитку, розвиток конкуренції, створення інвестиційної достатності, сприятливих умов для впровадження у виробництво передових технологій. Потрібне підвищення ролі наукових досліджень і розробок в економічному розвитку країни, галузей і окремих підприємств, перетворення наукового потенціалу в один з основних ресурсів сталого економічного росту. Реформа науки і стимулювання інновацій повинні бути спрямовані на стимулювання росту пропозиції інноваційної продукції і послуг шляхом: формування ринків інноваційного капіталу та інформаційно-консультаційних послуг в інноваційній сфері, розвитку нормативно-правової системи обороту інтелектуальної власності та її захисту, розширення системи кадрового забезпечення інноваційної економіки.

Декомпозиція пріоритету «*Раціоналізація структури економіки*» повинна передбачати наявність таких пріоритетів: структурна перебудова економіки, зменшення енергетичної залежності, раціоналізація частки зовнішньої торгівлі, упорядкування питомої ваги внутрішньої торгівлі, розвиток інфраструктури, випереджаючий розвиток сервісних галузей. Необхідно також перейти до створення умов, які стимулюють суб'єкти регіонів і місцевих органів влади до мобілізації доступних їм ресурсів економічного росту за рахунок підвищення якості управління, сприяння поширенню кращої практики, сприяння формуванню і розвитку регіональних продуктивних сил.

У підсумку можна констатувати, що головною метою розвитку економіки є максимально можливе підвищення рівня життя народу, яка в подальшому поділяється на цілі (пріоритети) нижчих рівнів, відповідно до яких розробляються заходи економічної політики.

Висновки:

1. Розроблення стратегії соціально-економічного розвитку на тривалу перспективу є надзвичайно актуальним завданням для України. Прийняття легітимної стратегії та її реалізація дозволить забезпечити спадковість подальших економічних реформ і буде сприяти підвищенню суспільної довіри до влади.

2. Класичний набір стратегічних цілей економічно розвинутих країн передбачає такі складові: економічне зростання, повна зайнятість, економічна ефективність, стабільний рівень цін, економічні свободи, справедливий розподіл доходів, економічна забезпеченість, збалансованість торговельного балансу тощо. Всі ці цілі актуальні і для України.

3. Великого значення зараз набуває інвестиційно-інноваційне спрямування економічного розвитку України. За умов сталого розвитку на першому плані повинна бути модернізація економіки, реальне сприяння росту виробничих потужностей, зміна структури економіки на користь наукомістких галузей. Це завдання може бути успішно вирішене лише за активної участі бізнесу, особливо фінансової, що створює гарантії ефективності інноваційних проектів.

1. Беседин В.Ф. Пути повышения сбалансированности планов. — К.: Техника, 1985. — 200 с.

2. Білорус О.Г. Глобалізація і національна стратегія України. — К.: Батьківщина, 2001. — 301 с.

3. Білорус О.Г., Мацейко Ю.М., Вітер І.І. Глобальні стратегії Євросоюзу: Монографія. — К.: КНЕУ, 2009. — 528 с.

4. Вироблення державної політики: рекомендації для України в контексті євроінтеграційного досвіду країн Балтії та Польщі: 36. аналітичних звітів і записок учасників Програми урядового стажування / О.І. Кілієвич (уклад.), В.В. Тертичка (уклад.). — К.: К.І.С., 2006. — 388 с.

5. Глобальні трансформації і стратегії розвитку / Білорус О.Г., Лук'яненко Д.Г., Гончаренко О.М., Мацейко Ю.М., Зленко В.А.; Под ред. О.Г. Білоруса. — К., 1998. — 416 с.

6. Державне регулювання економіки України: методологія, напрями, тенденції, проблеми / Антошкіна Л.І., Бабіч Н.М., Беседин В.Ф., Беседин І.В., Бондар І.К.; Под ред. М.М. Якубовського. — К., 2005. — 410 с.

7. Жаліло Я.А. Економічна стратегія держави: теорія, методологія, практика. — К.: НІСД, 2003. — 368 с.

8. Інноваційна стратегія українських реформ / Гальчинський А.С., Геєць В.М., Кінах А.К., Семиноженко В.П. — К.: Знання України, 2002. — 336 с.

9. Кінах А.К. Український прорив. — К.: ВІРА ІНСАЙТ, 2004. — 320 с.

10. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004–2015 роки) «Шляхом європейської інтеграції» / Гальчинський А.С., Геєць В.М., Бабенко С.Г., Базилук Я.Б., Буркинський Б.В. та ін. — К.: ІВЦ Держкомстату України, 2004. — 416 с.

Стаття надійшла до редакції 10.03.2010.